Ключови фрази
Издаване на изпълнителен лист * Допускане на изпълнението

Р Е Ш Е Н И Е

№ 97/ 11.07.2017г.
[населено място]

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

Върховен касационен съд на Република България, Търговска колегия, Първо отделение в публичното заседание на двадесет и четвърти април през две хиляди и седемнадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЕЛЕОНОРА ЧАНАЧЕВА
ЧЛЕНОВЕ: РОСИЦА БОЖИЛОВА
ЛЮДМИЛА ЦОЛОВА

при участието на секретаря Ангел Йорданов като изслуша докладваното от съдия Цолова т.д.№1649/16г.,за да се произнесе,взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.290 от ГПК.
Образувано е по касационна жалба на [фирма] Република С. против решение №394 от 01.03.2016г. по в.гр.д. № 4148/13г. на Софийски апелативен съд,с което е отменено решение №1095/17.06.2013г. по т.д.№1169/12г. на Софийски градски съд и е отхвърлен предявения от касатора срещу [фирма] България иск с правно основание чл.51 ал.3 ЗМТА вр. чл.118-чл.122 КМЧП и КПИЧАР /Нюйоркската конвенция/ за признаване и допускане изпълнението на територията на РБългария на решение от 14.07.2011г. на Международния арбитражен съд към М.,постановено по дело №16463/GZ.
В касационната жалба са изложени оплаквания за неправилност, необоснованост и незаконосъобразност на решението, поради противоречие с материалния закон и нарушения на процесуалните правила. Съображенията на касатора са за неправилно възлагане върху ищеца - едва с крайния съдебен акт на въззивния съд - на доказателствената тежест за установяване липса на предпоставките за отказ, при правилно разпределена такава от първоинстанционния съд ; за допускане в нарушение на процесуалните правила събирането на доказателства едва пред въззивната инстанция; за превратно тълкуване на разпоредбите на чл.V т.1 б.“б“ и т.2 от Нюйоркската конвенция ; за несъобразяване на крайния извод със събраните пред двете инстанции доказателства,установяващи според касатора основателността на предявения от него иск ; за липса на основания за субсидиарното прилагане на правилата на Швейцарския гражданско процесуален кодекс,извършено от САС.
Ответникът по касация [фирма] в писмен отговор е оспорил наличието на основанията за допускане на касационно обжалване на атакуваното решение на САС.
Върховен касационен съд, първо търговско отделение констатира, че касационната жалба е подадена в срока по чл. 283 ГПК, от легитимирана да обжалва страна и е насочена срещу валиден и допустим, подлежащ на касационно обжалване съдебен акт.С оглед на заявените касационни основания и съобразно правомощията си по чл.290, ал.2 ГПК, приема следното:

Ищецът по делото [фирма] Република С. е предявил срещу [фирма] иск с правно основание чл.51 ал.3 от ЗМТА вр. чл.IV от Конвенцията за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения /Нюйоркската конвенция/ – за признаване и допускане изпълнението на територията на РБългария на решение от 14.07.2011г.,постановено от Международния арбитражен съд при М. П. по дело № 16463/GZ. Искът е оспорен от ответника по делото с възражения,основани на разпоредбите на чл.V т.1 б.“б“ и чл.V т.2 б.“б“ от КПИЧАР с твърдения,че в арбитражното производство от негово име са участвали неупълномощени от страната лица,както и,че при провеждането на производството и решаването на делото са били нарушени принципите на равенство на страните и на състезателното начало.
Първоинстанционният съд е уважил иска, намирайки за неоснователни направените от ответника възражения.Решението му е обжалвано от ответното дружество пред въззивната инстанция .
При постановяване на обжалвания резултат, въззивният съд е приел за доказани направените от ответната страна възражения с позоваване на основанията за отказ за признаване и допускане изпълнението на територията на РБългария на чуждестранното арбитражно решение, предвидени в чл.V т.1 б.“б“ и т.2 б.“б“ от Нюйоркската конвенция. Позовавайки се на дадени със задължителна практика на ВКС указания, САС е посочил,че първото от тези основания подлежи на доказване от ответника, направил възражението за наличието му,но доколкото твърдяното от него наличие на ненадлежно представляване в арбитражното производство с оглед липсата на представени адвокатски пълномощни дадени от дружеството на адв. Д. и адв.Н. представлява отрицателен факт,съдът е възложил в тежест на ищеца да установи обратното. Поради липсата на ангажирано като такова доказателство съответно адвокатско пълномощно и като се е обосновал допълнително с писмо,изпратено от МАС при М.,удостоверяващо,че към представения от името на ответника в арбитражното дело отговор на исковата молба липсва приложено такова,прилагайки и чл.68 от Швейцарския гражданско-процесуален кодекс,изискващ легитимация на представителя на страната в процеса с писмено пълномощно, САС е заключил,че възражението на ответника за липса на надлежна представителна власт по време на арбитражното производство е основателно. С този извод е обвързал и заключението си за наличие на основание за отказ по чл.V т.1 б.“б“ от Нюйоркската конвенция. По отношение на второто твърдяно от ответника основание за отказ – това по чл.V т.2 б.“б“ от Нюйоркската конвенция, свързвано с твърдения за противоречие на решението с обществения ред,въззивният съд,съобразявайки нормата на чл.45 ал.1 КМЧП, се е основал на липса на събрани доказателства за несъвместимост на норми от приложимото чуждо право с обществения ред,поради което и в съответствие с крайния извод на първата инстанция го е намерил за неоснователно. Доколкото съдът е приел наличие на предпоставката за отказ по първото възражение на ответника,САС е постановил и крайния резултат с отхвърляне на исковата молба.
С определение №26/18.01.2017г. е допуснато касационно обжалване на решението по значимия за изхода на спора правен въпрос При предявен иск по чл.51 ал.3 ЗМТА вр. чл.IV от Нюйоркската конвенция ищецът следва ли да носи доказателствена тежест за установяване на твърдените от ответника факти,предвидени като основание за отказ за признаване и допускане изпълнението на арбитражно решение,съгласно чл.V т.1 б.“б“ от конвенцията? Отговорът на така поставения въпрос /изведен в обратен смисъл от контекста/ е даден в постановеното по реда на чл.290 ГПК решение №162а/25.10.10г. по т.д.№993/2009г. на ВКС,с което е прието,че основанията по чл.V т.1 от Нюйоркската конвенция /за разлика от тези по т.2 на същия член,за които съдът следи служебно/

следва да бъдат изрично заявени и доказани от страната,срещу която е заявено искането за екзекватура,т.е. от ответника по иска по чл.51 ЗМТА. С оглед даденото от въззивния съд различно разрешение обжалването на решението му е допуснато в хипотезата на чл.280 ал.1 т.1 ГПК – поради противоречие със задължителна съдебна практика. Настоящият състав споделя посочената съдебна практика. Съгласно общото правило на чл.154 ал.1 ГПК всяка страна е длъжна да докаже фактите,от които черпи права,респ. - на които са основани защитните й възражения.Независимо от това,че в разпоредбата на чл.V т.1 б.“б“ от конвенцията основанието за отказ е формулирано като отрицателен факт,константна е практиката на ВКС, че не винаги твърденията за отрицателни факти обръщат доказателствената тежест, доколкото доказването може да бъде извършено посредством други положителни факти,установими с всички допустими и относими доказателствени средства.В случаите на наведено възражение за наличие на посоченото в горната разпоредба основание за отказ законодателят изрично е възложил пълното му и главно доказване в тежест на „страната,срещу която то /искането за признаване и изпълнение на арбитражното решение/ се предявява“ именно поради преценката,че такова твърдение би могло да бъде доказано от обективно съдържащите се в самото арбитражно дело данни.

По същество на касационната жалба:

Срещу основателността на предявения срещу него иск за признаване и допускане изпълнението на арбитражното решение в отговора си на исковата молба ответникът е противопоставил две възражения – 1.В арбитражното производство от името на [фирма] са извършвани действия от адв.Д. Д.,който не е разполагал с надлежна представителна власт,каквато не е била предоставена и на адв. К. Н. – присъствал на единственото проведено през м.януари 2011г. заседание на арбитражния съд и 2. Арбитражното решение е постановено в нарушение на обществения ред на РБългария,тъй като не били спазени принципите на равенство на страните в процеса и на състезателното начало / поради кредитиране на оспорени от страната доказателства,чиято достоверност не е установена в хода на процеса/.

Първото от възраженията е подведено от страната /като правната квалификация е възприета и от съдилищата/ под разпоредбата на чл.V т.1 б.“б“ от Нюйоркската конвенция,според която ненадлежното уведомяване на ответника за назначаването на арбитър или за арбитражното производство или при невъзможност той да предяви защитните си средства по други причини е основание за отказ да бъде признато и допуснато изпълнението на арбитражното решение. Фактическото твърдение,че страната не е била надлежно представлявана от упълномощен от нея адвокат не би могло да бъде отнесено към първите две от изброените три хипотези, а е релевантно към третата,доколкото липсата на надлежно представляващо страната лице би могло да бъде предпоставка за невъзможност тя да упражни адекватно правото си на защита в хода на процеса. Същевременно ответникът не е твърдял,че изобщо не е бил уведомен за арбитражното производство и за назначаването на арбитър. Такова евентуално твърдение и би било опровергано от съдържанието на намиращия се на стр.454 от том II от делото на САС удостоверителен документ,издаден от Международния арбитражен съд,в който е посочено,че дружеството- ответник е било уведомено през юли 2009г. за арбитражното производство с изпращане по D. на подадената срещу него искова молба на вписания към този момент адрес по седалището му.С придружителното писмо от Секретариата на съда ответникът е поканен да даде коментар относно броя на арбитрите /при предложен един от ищеца/ и в случай,че предвижда да бъде представляван от адвокат – да посочи името и адреса на последния. В дадения месечен срок по делото е депозиран отговор и насрещен иск от адв.Д. Д. от името на [фирма],в

който е потвърден като актуален адресът по седалището на дружеството /на който и е връчена исковата молба с приложенията/; посочен е паралелен адрес,на който да се извършва цялата комуникация – този на адвокатско дружество „Д.,М.,Н. и Ко.“ и е изразено несъгласие за разглеждане на делото от един арбитър,като е предложено това да стане в състав от трима арбитри /в който състав и е постановено решението по делото/.Към отговора са приложени писмени доказателства,в по-голямата си част от които, представляващи изходяща от ответното дружество кореспонденция с [фирма]. Видно от стр.14 на решението на МАС , впоследствие ответникът е посочил поименно като съ-арбитър А. К.,който е участвал в състава,постановил решението. Като потвърждение на това,че дружеството е било надлежно уведомено за образуваното арбитражно производство е и фактът,че същото е заплатило по него разноски в размер на 132 000 щ.д.,което се удостоверява от приложеното към делото писмо на МАС от 19.07.11г. В хода на производството от името на ответника е сочен като свидетел представляващият дружеството С. Д.,който впоследствие,поради факта,че е починал,не е бил разпитван /което също е установено от мотивите на арбитражното решение/. В отговора си на исковата молба за екзекватура ответникът не е противопоставил доводи за ненадлежно уведомяване за производството и за назначаването на арбитрите. При тези обстоятелства извод за наличие на основанието,препятстващо признаването и изпълнението на арбитражното решение,по чл.V т.1 б.“б“ от Нюйоркската конвенция, не може да бъде направен. Страната е била надлежно уведомена за образуваното арбитражно производство.От нейно име са били извършвани процесуални действия по защита на правата й,като, видно от издаденото удостоверение от 07.05.2014г.,арбитражният съд е приел,че тези действия са осъществени от адв.Д. при наличие на надлежна представителна власт. Причината за обективната невъзможност да бъде приложено по настоящото дело адвокатско пълномощно за това лице, е установена от издаденото от арбитражния съд удостоверение от 07.05.2015г.,в което е посочено,че всички представени от страните документи са унищожени,поради липса на искане от тях те да им бъдат върнати. От друга страна липсата на такова пълномощно сама по себе си не може да бъде тълкувана като „друга причина“,в резултат на която страната да е била поставена в невъзможност да предяви защитните си средства, доколкото с уведомяването й за образуваното срещу нея арбитражно производство й е предоставена възможност да упражни правото си да ангажира надлежен процесуален представител,а дори да се приеме,че адвокатът е извършвал процесуалните действия от името на дружеството без представителна власт, това би било в резултат единствено на бездействието на ответника по иска,от което последният не би могъл да черпи права. В обобщение – не са налице предпоставки да се приеме,че е осъществен съставът на чл.V т.1 б.“б“ от Нюйоркската конвенция и на това основание да бъде отказано признаването и изпълнението на постановеното арбитражно решение.

Не се констатира и второто твърдяно от ответника основание за отказ по чл.V т.2 б.“б“ от Нюйоркската конвенция. Наличието на това основание е обосновано от ответното дружество в отговора му на исковата молба с доводи за допуснати от арбитражния съд при разглеждането на делото нарушения на принципите за равенство на страните в процеса и за състезателното начало,изразяващи се в кредитиране на оспорени от него доказателства.Целта на разпоредбата на чл. V т.2 б.“б“ от Нюйоркската конвенция е да даде защита на обществения правопорядък на държавата по екзекватурата.Поради това и съдът,пред който е поискано признаването и изпълнението на решението е длъжен и служебно да откаже искането,когато съществува заплаха с уважаването му този правопорядък да бъде нарушен,поради несъвместимост между последиците от признаването и изпълнението и основните принципи на правораздаването, които имат

свръхповелителен и универсален характер. Правилно,както първоинстанционният,така и въззивният съд са намерили,че в конкретния случай такава несъвместимост липсва. Спорът,по който е постановено арбитражното решение е търговски,страните по него изрично са предвидили разглеждането и разрешаването му от арбитраж; при наличието на арбитражна клауза същият е отнесен към съответната арбитражна институция; на страните е предоставена възможност да участват и осигурят защитата си в процеса,като представят становища,правят искания и ангажират доказателства. Оспорените доказателства са коментирани от арбитражния съд във връзка с всички събрани по делото такива и липсват данни за извършени от него процесуални действия,с които ответникът да е бил поставен в неравностойно спрямо другата страна положение. Преценката на доказателствата, ангажирани в арбитражното производство,е дейност по правоприлагане,извършена от арбитражния съд при разглеждането на спора по същество,а съгласно чл.121 ал.1 от КМЧП тази преценка не може да бъде предмет на разглеждане в производството по чл.51 ЗМТА вр. с правилата на КПИЧАР. Поради това с нея не може да бъде обосновано основание за отказ по чл. V т.2 б.“б“ от Нюйоркската конвенция.

Постановеното от въззивния съд решение,с което е отказано признаването и допускането на изпълнението на арбитражното решение на МАС към М.,като неправилно, подлежи на касиране,а предявеният от [фирма] иск – на уважаване.

С оглед изхода на спора направените от касатора разноски за производството пред трите инстанции подлежат на присъждане.В производството пред СГС са представени доказателства за извършването на такива в размер на 178 358,42 лв.,а за това пред САС – 73 344 лв. За защитата в касационното производство са платени от касатора 55 лв. държавна такса.Освен нея със списъка по чл.80 ГПК е поискано присъждането на платените от него 115,20 лв. за официален превод на документи и 58 674,90 лв. адвокатско възнаграждение.По отношение на последното ответникът по касационната жалба е направил възражение за прекомерност и за липса на доказателства за заплащането му от страната.Последното твърдение е опровергано от представените със списъка за разноски договор за правна помощ,фактура и отчет по сметка,от които се установява уговаряне и заплащане по банков път на адвокатско възнаграждение в размер на 30 000 евро с левова равностойност 58 674,90 лв. /колкото са поискани със списъка за разноски/.Доколкото в Наредба № 1/2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения не е предвидена специална разпоредба,по която да бъде изчислен минималният размер на адвокатското възнаграждение при искове за признаване и изпълнение на арбитражни решения, с оглед правилото на чл.1 от същата, страните по договора за правна помощ са свободни да уговорят възнаграждението върху

материалния интерес по решението,чието признаване и изпълнение се иска,т.е. по чл.7 ал.2 от наредбата. С оглед този интерес,възлизащ в случая на 1 490 684 евро, 66 250 щатски долара, 141 529,73 британски лири и 4884,05 швейцарски франка,платеното на процесуалния представител на касатора адвокатско възнаграждение в размер на 58 674,90 лв. е дори под минималния размер,поради което не подлежи на намаляване. В полза на касатора следва да се присъдят общо разноски за трите инстанции в размер на 310 547,93 лв.
Мотивиран от горното, Върховният касационен съд, ТК, състав на Първо отделение

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ решение №394 от 01.03.2016г. по в.гр.д.№4148/13г. на Софийски апелативен съд и вместо него ПОСТАНОВЯВА:
ПРИЗНАВА И ДОПУСКА ИЗПЪЛНЕНИЕТО на територията на Република България на решение от 14.07.2011г. ,постановено по дело № 16463/GZ на Международния арбитражен съд към Международната търговска камара , с което е постановено [фирма] с ЕИК[ЕИК] да заплати на [фирма] Република С., Б. сумата 1 376 596 евро,ведно с дължимата годишна лихва в размер на 4,943%,считано от 17-09-2010г. до извършване на окончателното плащане; сумата 114 088,50 евро,представляваща лихва върху остатъка до 1 450 000 евро,считано от 13.02.2009г. до 16.09.2010г.; сумата 66 250 щатски долара,представляващи 75% от разноските по арбитражното производство, ведно с дължимата годишна лихва в размер на 4%,считано от датата на постановяването на решението на Международния арбитражен съд до извършването на окончателното плащане; сумите 141 529,73 британски лири, 1336,50 евро и 4 884,05 швейцарски франка за разходи,ведно с годишна лихва от 4%,считано от датата на постановяването на решението на Международния арбитражен съд до извършването на окончателното плащане.
ОСЪЖДА [фирма] с ЕИК[ЕИК] , със седалище и адрес на управление [населено място] [улица] да заплати на [фирма] Република С., Б. - 10070 Нови Б. ,Бизнес център Ушче, [улица]/Х. сумата 310 547,93 лв. разноски за производството пред всички

инстанции.
Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.